

Etikos vadovėlio 2 klasei "Nendrė" rankraščio turinio recenzija

I. INFORMACIJA APIE VADOVĖLIO KOMPLEKTO RANKRAŠTĮ

Autoriai: Vaida Kuzmickaitė, Asta Meškauskienė, Jolanta Sereičikienė

Pavadinimas: Nendrė. Etikos vadovėlis 2 klasei.

Leidykla: Šviesa

Leidimo metai: 2010 metai

Apimtis: 67 psl.

II. BENDRAS VADOVĖLIO RANKRAŠČIO TURINIO APIBŪDINIMAS. IŠVADA APIE VADOVĖLIO RANKRAŠČIO ATITIKIMĄ PAGRINDINIAMS REIKALAVIMAMS

a) Vadovėlio turinys yra tikslingai orientuotas į etikos kaip dorinio ugdymo mokymo specifiką: valandų skaičių, metodus, moksleivių amžių, interesus. Jame siekiama lavinti atitinkamo amžiaus (antros klasės) vaikų savivokos, saviugdos, bendravimo, socializacijos ir saugumo įgūdžius bei įpročius. Vadovėlio metodinė koncepcija šiuolaikiška ir patraukli.

b) Vadovėlio rankraštis atitinka pagrindinius reikalavimus:

1. Vadovėlis yra skirtas konkrečiai klasei (II), antriesiems mokymo metams, etikos dalykui.
2. Vadovėlio metodinė sąranga yra aiški. Vadovėlio struktūra kone paraidžiui laikosi Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosiose programose nurodytos etikos mokymo programos nuostatų bei struktūros. T.y., vadovėlis, kaip ir siūloma Bendrosiose programose, suskirstytas į keturias dorinio ugdymo sritis: „Aš – Aš“ (Saviugda ir savisauga), „Aš – Tu“ (Dialoginis bendravimas), „Aš – Mes“ (Socialiniai santykiai) ir „Aš – Tai“ (Santykis su pasauliu). Šios keturios išskirtos sritys išskirstytos savo potemėmis, kurios atitinka etikos pamokų skaičių 2 klasėje, taip pat visiškai orientuotos į 1-2 klasių etikos programos nuostatas. Vadovėlio medžiagoje pateikiamos užduotys žinioms ir gebėjimams įgyti bei įtvirtinti, priemonių pažangai ir pasiekimams įsivertinti.
3. Vadovėlis atitinka pagrindines demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, yra nešališkas lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų atžvilgiu. Vadovėlis neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisiniams aktams.

III. VADOVĖLIO RANKRAŠČIO TURINIO VERTINIMO ASPEKTAI

1. Vadovėlio tinkamumas mokyti

Kriterijai	Vertinimas	Vertinimo pagrindimas
Pateikiamos medžiagos pritaikymas siekiant Bendrosiose programose apibrėžtų mokinių pasiekimų	Vadovėlis atitinka Bendrąsias programas, jam būdingas kūrybiškas autorinis požiūris	Vadovėlyje atsižvelgiama į pradinių klasių mokinių psichologinę raidą, suvokimo galimybes ir moralinio mąstymo ypatumus. Vadovėlyje siekiama padėti mokiniui ugdytis moralines nuostatas, teigiamas

	<p>Vadovėlis atitinka numatomus mokinių pasiekimus</p>	<p>charakterio savybes, pozityvų santykį su savimi, kitais žmonėmis ir pasauliu. Šiam tikslui pasiekti vadovėlyje nagrinėjamos tokios temos: saviugdos ir savivokos (šioje temoje stengiamasi pateikti užduotis, kurios leistų vaikui suvokti save kaip individą, surasti savo vietą tarp bendraamžių), dialoginio bendravimo (patyčių, pykčio ir jo valdymo, drąsos, įpročių – gerų ir blogų - potėmės, skatinančios ieškoti teisingumo principo bendraujant), socialinių santykių tema (potemėse aptariami žmonių tarpusavio santykiai, šeimos narių teisės ir pareigos, lūkesčiai, ypač akcentuojant saugumo šeimoje ir bendruomenėje jausmą), vaiko santykis su jį supančiu pasauliu (taisyklių laikymosi svarba bendruomenėje, informacinių technologijų teigiamybės ir neigiamybės, kitų šalių papročiai ir bendravimas jose). Kaip minėjau, visos šios temos ir pamokomis suskirstytos potėmės visiškai atitinka Bendrąsias programas.</p> <p>Vadovėlis apima šių nuostatų ir gebėjimų ugdymą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Siekiama sieti etikos klausimus su mokinio gyvenimo patirtimi ir problemomis (visame vadovėlyje). 2. Apibūdinti save įvairiais aspektais (išvaizdą, pomėgius ir pan., ir palyginti su kitais. (pvz., 4 pamoka „Rausvas ir mėlynas“).
--	--	---

		<p>3. Atpažinti pagrindinius žmogaus jausmus bei nuotaikas ir pagal išgales aiškintis, kas juos sukėlė. Mokėti padėti sau ir kitiems išgyvenant negatyvius jausmus (pvz., 5 pamoka „Pasitikėsi – daugiau sugebėsi“, 6 pamoka „Neįkainojamos dovanos“, 9 pamoka „Neerzink, prašau“, 10 pamoka „Atsiprašau, kad apkalbėjau“, 11 pamoka „Valdau pyktį“)</p> <p>4. Atpažinti pavojingas situacijas, elgtis apdairiai, saugoti save. (pvz., 6 pamoka „Neįkainojamos dovanos“, 7 pamoka „Rinkis kelią, kur saugiau“, 15 pamoka „Tikroji drąsa“).</p> <p>5. Gebėti užmegzti nesavanaudišką draugystę. Pastebėti ir vertinti draugų gerąsias savybes, priimti juos kitokius nei pats esi. Taikiai spręsti ginčus, susitarti, susilaikyti nuo nemalonių žodžių. Gebėti tapti tarpininku ir taikytoju kitiems konfliktuojant (12 pamoka „Galiu padėti“, 13 pamoka „Nesmagu vienam turėti“, 15 pamoka „Tikroji drąsa“)</p> <p>6. Mandagiai pasisveikinti, atsisveikinti, padėkoti, ko nors paprašyti ar pasveikinti kitą esant progai (pvz.: 25 pamoka „Mandagu – gražu“)</p> <p>7. Papasakoti apie savo šeimą, pavaizduoti, kas sieja šeimos narius (meilė ir pagarba, pagalba vienas kitam, kartu leidžiamas laikas, išipareigojimai, švenčių</p>
--	--	--

		<p>tradicijos ir pan., pvz.: 18 pamoka „Mes – šeima“, 19 pamoka „Aš laikiu sesės... arba broliuko“)</p> <p>8.. Lyginti savo tautos ir kitų Lietuvoje gyvenančių tautų papročius, išvelgti jų unikalumą (pvz.: 20 pamoka „Mūsų šventė“).</p>
Atitikimas Bendrosiose programose apibrėžtai dalyko turinio apimčiai	Vadovėlis visiškai atitinka Bendrosiose programose apibrėžtą turinio apimtį.	<p>Vadovėlio turinys visiškai atitinka etikos programos 1-2 klasių koncentro turinį. Nagrinėjami Aš kaip asmens klausimai („Mano vardas“, „Rausvas ir „mėlynas“), pasitikėjimo savimi, sėkmės ir nesėkmės klausimai („Tikėti – pasitikėti, pasikliauti“), sveikatos ir saugumo klausimai (Kokia patirtis gali būti rizikinga? Kokie pavojai gali ištikti elgiantis neatsargiai?) („Puiki pelytė“, „Rinkis kelią, kur saugiau“). Kalbant apie dialoginį bendravimą, didžiausias dėmesys kreipiamas į mokykloje kylančias problemas bei jų sprendimą – patyčias („Neerzink, prašau“), apkalbas („Atsiprašau, kad apkalbėjau“), mokoma valdyti pyktį, teikti pagalbą („Valdau pyktį“, „Galiu padėti“), gerus ir blogus įpročius „Įpročiai“, drąsą („Tikroji drąsa“).</p>
Sąsajos su anksčiau įgytomis mokinių žiniomis ir gebėjimais	Stiprios ir logiškos sąsajos	<p>Vadovėlyje medžiaga pateikiama taip, jog vis sugrįžtama prie 1 klasėje per etikos pamokas išmoktų dalykų, juos praturtinant sudėtingesnio lygmens naujomis situacijomis, kai pateikiama nauja medžiaga yra siejama su jau išmokta medžiaga. Tai užtikrina mokinių saugumo jausmą ir didina mokymosi motyvaciją.</p>

<p>Užduočių ir veiklų įvertinimas</p>	<p>Užduotys ir veiklos skatina mokinius mąstyti kritiškai, spręsti problemas, diskutuoti, dirbti kūrybiškai.</p>	<p>Po kiekvienos pamokos pateikiami klausimai ir kūrybinės užduotys. Taip pat yra diferencijuotos užduotys – pvz., „Pasitikėsi – daugiau sugebėsi“ – tekstas, po tekstu – klausimai, susiję su konkrečiu tekstu. Paskui – diferencijuoti klausimai, jau siejami su vaikų patirtimi ir apeliuojantys į ją. Mokiniai skatinami diskutuoti, suvaidinti konfliktines situacijas, nupiešti aptariamus klausimus. Užduotys padeda užtikrinti tinkamą, į siekiamą rezultatą orientuotą mokymą. Užduotys įvairios, skirtos individualiam darbui, darbui su partneriu ar grupėmis. Taip pat po kiekvienos iš 4 svarbiausių temų pateikiami klausimai kartojimui: „Pakartojau, išmokau“, apibendrinantys visos temos medžiagą. Apibendrinantys klausimai ir užduotys parinkti adekvačiai dėstyti medžiagai.</p>
<p>Tekstinės ir vaizdinės informacijos tinkamumas skirtingiems mokinių poreikiams, mokymo(si) stiliams, amžiaus tarpsniui ir pan.</p>	<p>Tekstinė ir vaizdinė medžiaga parinkta pirmiausia atsižvelgiant į mokinių amžių, mokytojui palikta galimybė pritaikyti ją pagal skirtingus konkrečios klasės gebėjimus bei paties mokytojo pasirinktą mokymo stilių</p>	<p>Medžiaga įvairi, tinka tiek regimajam, tiek girdimajam tiek motoriniam besimokančiojo tipui. Medžiaga aktuali šiam amžiaus tarpsniui, paimta iš mokiniams pažįstamo konteksto, orientuota į dar nedidelę jų patirtį, todėl nors kalbama apie gana abstrakčius vertybinius dalykus (apie laisvę, atsakomybę už save, už kitus žmones bei aplinką, apie konkrečias dorovines vertybes), visa tai stengiamasi perteikti konkrečiais, vaikų amžių ir patirtį atitinkančiais pavyzdžiais. Vaizdinės medžiagos yra sąlygiškai daugiau nei tekstinės. Tai yra motyvuota šio amžiaus tarpsnio, kai skaitymo ir perskaityto teksto suvokimo</p>

		igūdžiai dar nėra pakankamai išlavinti ilgesniems tekstams suprasti. Todėl siūloma daug piešinių – pasakojimų, trumpų literatūros tekstelių, kurie dar „paaiškinami“ iliustracijomis, žaidimais, vaidinimais, kūrybinėmis užduotimis.
Kalbos aiškumas ir logiškumas	Kalba aiški ir logiška, atitinka šios amžiaus grupės mokinių kalbos ir jos suvokimo ypatumus.	Nurodymai ir informacija pateikiami iš esmės taisyklinga lietuvių kalba. Su dėstoma medžiaga susiję terminai aiškinami išnašose.
Pateikiamų iliustracijų tinkamumas ugdyti mokinių žinias ir gebėjimus	Vaizdinės medžiagos daug, ir ji panaudojama tinkamai.	Kaip minėjau, vaizdinės medžiagos yra daugiau nei tekstinės. Tai visiškai pateisinama, turint galvoje, kad vaikai dar ne itin gerai skaito. Vaizdinė medžiaga aiški, parinkta tikslingai, visada turint galvoje kokią nors konkrečią užduotį. Kiekviena vadovėlio iliustracija yra arba savarankiškas informacijos bei užduočių šaltinis (pvz., 20 pamoka „Mūsų šventė“, 29 pamoka „Iš praeities į ateitį“; arba papildo, pratęsia tekstinę informaciją (pvz., 21 pamoka „Svarbus įsipareigojimas“, 22 pamoka „Vienybėje – galybė“, 25 pamoka „Mandagu – gražu“); arba vaizdžiai iliustruoja, paaiškina dėstomas mintis (pvz., 27 pamoka „Nuostabi, keista šalis“, 223 pamoka „Visagalė tiesa“, 24 kartojimo pamoka). Iliustracijos suprantamos šio amžiaus vaikams.
Dalykinis tikslumas	Vadovėlis dalykiškai tikslus	Medžiaga tiksli, dalykinių klaidų nėra.

2. Vadovėlio tinkamumas mokytis

a) mokinių susidomėjimas etikos problemomis skatinamas pateikiama medžiaga, kuri kartu siekia ugdyti atsakomybę ne tik už save, bet ir už kitus. Vadovėlyje kiekviena iš pamokų skatina vaiką

suvokti, jog jis gyvena ne vienas, o su kitais, ir dėl to yra atsakingas ir už šalia esančius bei gyvenamąją aplinką.

b) Vadovėlyje pateikta tekstinė ir vaizdinė medžiaga bei užduotys sudaro sąlygas mokiniui dirbti savarankiškai, pačiam nusistatyti savo santykį su aptariamomis dorovinėmis kolizijomis. Pateikta medžiaga apeliuoja ir į asmeninę vaiko patirtį, stengiasi ją atverti, padeda įsisąmoninti savo elgesį bei jo pasekmes, suprasti kitų žmonių elgesio motyvus.

c) Kiekvieno skyriaus gale pateiktos įšivertinimo užduotys skatina mokinius pasitikrinti, ar suprato mokymosi medžiagą, ar jau sugeba savarankiškai atpažinti dorovines problemas, analizuoti jas ir ieškoti jų sprendimo.

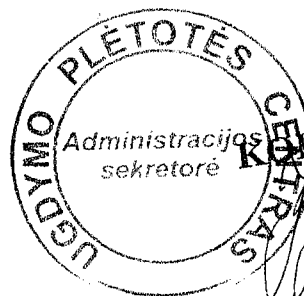
Išvada:

Pateiktas recenzuoti Vaidos Kuzmickaitės, Astos Meškauskienės ir Jolantos Sereičikienės etikos vadovėlis antrai klasei „Nendrė“ visiškai atitinka Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo (Žin., 2009 Nr. 61–2450) 5 punkte nurodytus reikalavimus bei Pradinio ugdymo bendrojoje programoje numatytus dorinio ugdymo tikslus ir bendrąsias nuostatas. Siūlau jį publikuoti.

Recenzento vardas ir pavardė: hum.m. dr. doc. Loreta Anilionytė

Parašas:

Data: 2009-12-21.

KOPĖJA TIKRA

Jolanta Sereičikienė
2010-08-24